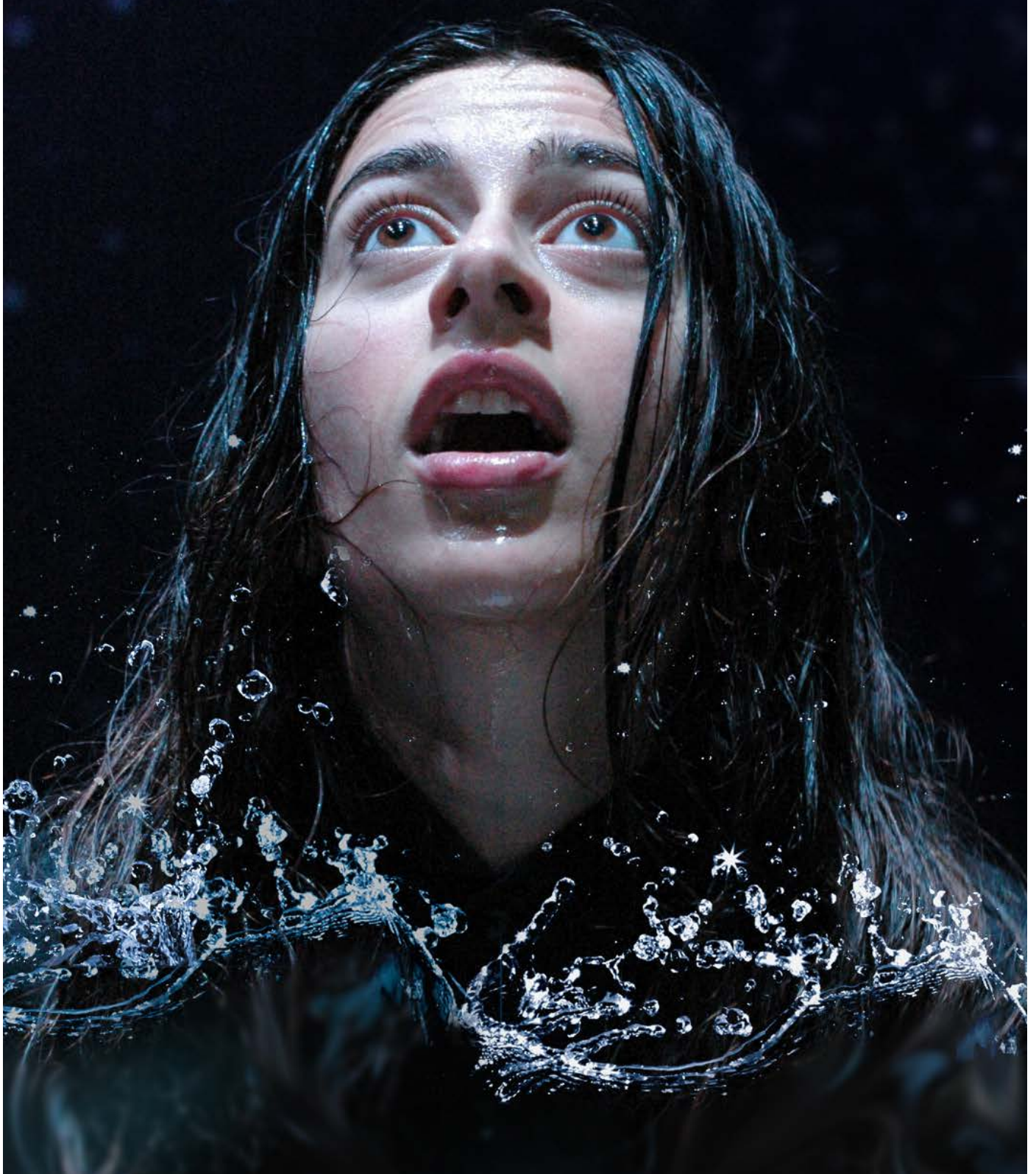

Lärarhandledning till

TRETTONDAGSAFTON

Av William Shakespeare

Det här är en lärarhandledning som du som lärare kan använda dig av för att diskutera föreställningen *Trettondagsafton* tillsammans med dina elever. Du kommer att finna förslag på övningar och diskussionsfrågor utifrån föreställningen du och dina elever tagit del av. Du behöver inte göra alla uppgifter utan du kan välja de du tycker passar just din klass bäst. Du som lärare behöver inte heller själv vara expert på pjäsens tematik eller frågeställningar och du behöver heller inte ha någon förkunskap i hur man leder den här typen av övningar.

ATT ARBETA UTIFRÅN en lärarhandledning ger eleverna en chans att berika och fördjupa teaterupplevelsen och sätta ord den. I samtalet kan de mötas, ta del av varandras upplevelser och tolkningar och få syn på andras och egna värderingar med nya ögon.

En föreställning skapas i nuet i mötet mellan skådespelare och publik. Teatern berättar med bilder, musik, text, tystnad, ljus, ljud, färg och rörelse. Den kan vara verklighetstrogen ibland och symbolisk och mystisk ibland. Upplevelsen kan vara svår att sätta ord på och en del kanske tycker att vissa saker är konstiga, men har inte desto mindre lämnat ett avtryck eller en känsla hos åskådaren. Teatern speglar den värld vi lever i och kanske kan den hjälpa oss att förstå den lite bättre. Den tar upp stora frågor om samhället, död, kärlek och relationer, frågor många unga tänker på.

Oftast kan det vara frågorna en föreställning väcker som är mer intressanta än svaren. De frågor och funderingar som uppstår efter att ha tagit del av den här föreställningen är högst individuella och färgade av varje individs förutsättningar och erfarenheter.

Vuxna och unga upplever ofta teater på olika sätt. Föreställningen *Trettondagsafton* är skriven av en vuxen, regisserad av en vuxen, spelad av vuxna osv. Därför är det extra viktigt att de ungas tolkningar och synpunkter får uttryckas utan att de nödvändigtvis används som ett sätt att uppfostra dem på. Unga föredrar ofta starka känslor, kontraster mellan allvar och humor, det dramatiska. I diskussionerna finns det inget rätt eller fel. Det finns inget facit. Både synpunkter och tolkningar kan skiljas åt och så måste det få vara, det gör teaterupplevelsen bara mer intressant!

Om du som lärare önskar ytterligare fördjupning i föreställningen och dess innehåll, eller om du vill ha hjälp med lärarhandledningen, kan du boka Oktoberteaterns legitimerade teaterpedagog på torsdag förmiddagar.

Om föreställningen

Trettondagsafton är en av Shakespeares lyckliga komedier och brukar dateras till år 1601. Huvudmotivet är kärlekens irrvägar, gestaltat med ett androgynt spel med könsroller.

I den ursprungliga berättelsen råkar tvillingarna Sebastian och Viola ut för ett fruktansvärt skeppsbrott. Var och en tar de sig i land, ovetande om hur det gått för den andre. De hamnar i landet Ilyrien, numer Kroatien. Viola vet att det är farligt att resa som kvinna, så hon klär ut sig till en ung man och kallar sig Cesario. Hon tar jobb hos hertig Orsino. Han är galet kär i Olivia. Kärleken är dock obesvarad. Olivia är dessutom helt upptagen med att sörja sin bror som just dött. Orsino får ett stort förtroende för Cesario/Viola och skickar honom/henne till Olivia med sina kärleksförklaringar. Detta leder dock bara till att Olivia blir förälskad i Cesario/Viola istället.

Olivias morbror Tobias Rap bor hos Olivia. Han är en riktig suput som inte tar mycket på allvar. Tobias har hittat en friare till Olivia, en baron vid namn Andreas Blek av Nosen. Denne bor också hos Olivia till Tobias fördel då Andreas försörjer honom med alkohol. Ytterligare en person som bor hos Olivia är Malvolio. Han är betjänt, också kär i Olivia och ogillar skarp Tobias och Andreas supande. Malvolio blir lurad av Maria, Olivias kammarflicka och suputerna att uppvakta Olivia i tron att hans förälskelse är besvarad. Detta leder till att han till slut spärras in eftersom det befaras att han blivit galen.

Till slut dyker Sebastian upp i trakterna, och förväxlas till en början med sin tvilling. Olivia blir i slutändan tillsammans med Sebastian och Viola med Orsino. Det antyds också att Maria blir ihop med Tobias Rap.

Om William Shakespeare

William Shakespeare föddes år 1564 och dog 1616 i Stratford-upon-Avon i England. Han var pjäsförfattare, poet och skådespelare och anses vara den främste pjäsförfattaren genom tiderna. Han är Englands nationalskald i England ingår Shakespeare i skolplanen. Alla i England bör känna till hans liv, hans verk och de mest kända sonetterna. Kanske har även du hört talas om Romeo och Julia? Eller Hamlet? Kanske repliken "Att vara, eller att inte vara" låter bekant? Visste du förresten att Romeo och Julia bara var 14 år?

Hans pjäser är tidlösa trots att de skrevs för 400 år sedan. De är fulla av karaktärer, dilemman och händelser som vi fortfarande kan känna igen oss i så som kärlek och hat, livet och döden, ödet och den fria viljan. Han uppfann inte mindre än 1700 ord som fortfarande används i det engelska språket! Han skrev 38 dramer som fortfarande spelas på teatrar världen över eller görs om till film i olika tolkningar. Några filmer du kanske känner till som är inspirerade av Shakespeares verk är till exempel Lejonkungen (Hamlet) eller musikalen West Side Story (Romeo och Julia). Shakespeare föddes i en rik familj, men när han började ägna sig åt teatern flyttade han till London. Detta var väldigt ovanligt om man kom från en välbärgad familj. Man vet inte riktigt varför han flyttade till London, men man tror att han antingen fick jobb med ett kringresande teatersällskap där han först fick ta hand om skådespelarnas hästar eller att han olovligen jagat på markägaren Sir Lucys mark och därmed var tvungen att fly från Stratford.

Shakespeare gifte sig redan när han var 18 år med Anne Hathaway och tillsammans fick de tre barn.

På William Shakespeares tid regerade Drottning Elizabeth 1 och då och då kom hon och tittade på hans pjäser. Pjäserna spelades på en väldigt känd och väldigt gammal teater i London som heter the Globe. Teatern var Shakespeare själv med om att låta bygga. Den kan man fortfarande besöka och titta på Shakespeare! Byggnaden är dock en replika eftersom originalbyggnaden brann ner på 1600-talet. På Shakespeares tid åt folk mat och pratade högt under föreställningarna. Alla roller spelades också av män. Kvinnor fick inte spela teater!

Med tiden blev Shakespeare både rik och berömd för sina pjäser och även för sina sonetter, en slags dikter som han skrev 157 stycken av.

Inför teaterbesöket

Gör inte besöket till en skoluppgift! Risken är då att den konstnärliga upplevelsen blir begränsad och inte lika lustfylld.

Praktisk information är dock bra, såsom tåg- eller busstider, samlingsplats, tid då föreställningen startar, föreställningslängd osv. Många kanske aldrig har varit på en teater tidigare? Berätta gärna kort om vad som brukar ske samt om skillnaden mellan bio och teater. I teatern är publiken medskapare och påverkar med sin närvaro och sina reaktioner det som sker på scenen.

Påminn gärna eleverna om att stänga av mobilerna.

Om du vill kan du förbereda eleverna genom att berätta lite om tematiken i pjäsen eller om pjäsförfattaren. Du behöver naturligtvis inte och det behöver heller inte vara alltför ingående!

Här följer några länkar för den som vill:

Renässansen: William Shakespeare (Svenska) - Studi.se - Bing video (sammanfattar texten ovan på ett enkelt och roligt sätt)

Twelfth Night | Shakespeare Learning Zone (rsc.org.uk)

About Shakespeare | Royal Shakespeare Company (rsc.org.uk)

William Shakespeare - Livet, verken, analys (mimersbrunn.se)

William Shakespeare: The Life and Times Of (FULL MOVIE) - Bing video

William Shakespeare: The Life and Times Of (FULL MOVIE) - Bing video (Om man vill sälja in Shakespeare lite)

Romeo Juliet (1996) - Romeo Dies Scene (4/5) | Movieclips - Bing video

Renässansen: William Shakespeare (Svenska) - Studi.se - Bing video

Under teaterbesöket

Det är inte säkert att de tystlåtna i klassen är de som är mest engagerade i föreställningen. Ibland kan en högljudd publik vara den mest engagerade. Pjäsen kanske väcker oro, pinsamheter, jobbiga minnen eller annat som får publiken att skratta nervöst, prata sinsemellan eller på annat sätt låta. Att de låter behöver inte betyda att de inte tar till sig av det som sker på scenen.

Skådespelarna är vana vid detta och oftast tolkar de sorl från publiken som att den är engagerad.

Du som lärare känner naturligtvis dina elever bäst och vet när de går över en gräns, men försök gärna att inte misstolka dem om de låter!

Efter föreställningen är det bra att ha lite tid på sig för att låta pjäsen sjunka in.

Kanske någon behöver sitta kvar i några minuter, kanske någon vill kika lite på scenografin?

Tillbaka i klassrummet

Objektiv beskrivning av pjäsen

Försök att få eleverna att på ett så objektivt sätt som möjligt beskriva föreställningen. Detta är ett bra sätt för att påminna sig själva och varandra om vad ni sett. Ju utförligare ni kan vara, desto lättare att senare ha ett öppet klimat för olika tolkningar.

Vad handlade pjäsen om? Var utspelade den sig? När? Vilka var karaktärerna? Hur såg scenografin ut? Fanns det musik med? Vad hade skådespelarna för kläder på sig? Bilder? Ljus?

Här följer korta beskrivningar av de olika delarna som bildar en föreställning:

Regi och skådespeleri. Ungefär 6-8 veckor innan premiär börjar regissören och skådespelarna repetera, öva tillsammans. Trettondagsafton repades in under åtta veckor våren 2022 och skådespelarna heter Dennis Önder, Mariam Namow, Simon Mezher, Julia Gumpert, Pascal Crepault Wibe, Mia Ringblom Hjertner och ???

Regissören är den som bestämmer över föreställningens helhet och hur den ska bli. Regissören till Trettondagsafton heter Jonas Holmberg.

Manuset är själva texten och det som skådespelarna säger. William Shakespeare heter den som skrivit Trettondagsafton.

Scenografi är själva rummet/scenen som pjäsen spelas på/i. Möbler, golvet, väggar, färgval. Det var Jonas Holmberg som gjorde scenografin till Trettondagsafton. Märta Fallenius målade golvet. Jonas gjorde också musiken och affischen.

Kostym är kläderna som skådespelarna har på sig. Till Trettondagsafton valde skådespelarna tillsammans med regissören och kostymör Märta Fallenius kläder som passade varje karaktär.

Ljus – på teatern har man speciellt ljus som ska förstärka det som händer på scenen. Det var Tomas Larsén som satte ljus till Trettondagsafton.

Ljud – även ljudet är viktigt och finns till för att förstärka det som händer på scenen. Det kan vara musik eller andra ljud t.ex. ljudupptagningar från krig, folkmassor osv.

Mask heter allt som har med smink, peruker, masker etc. att göra.

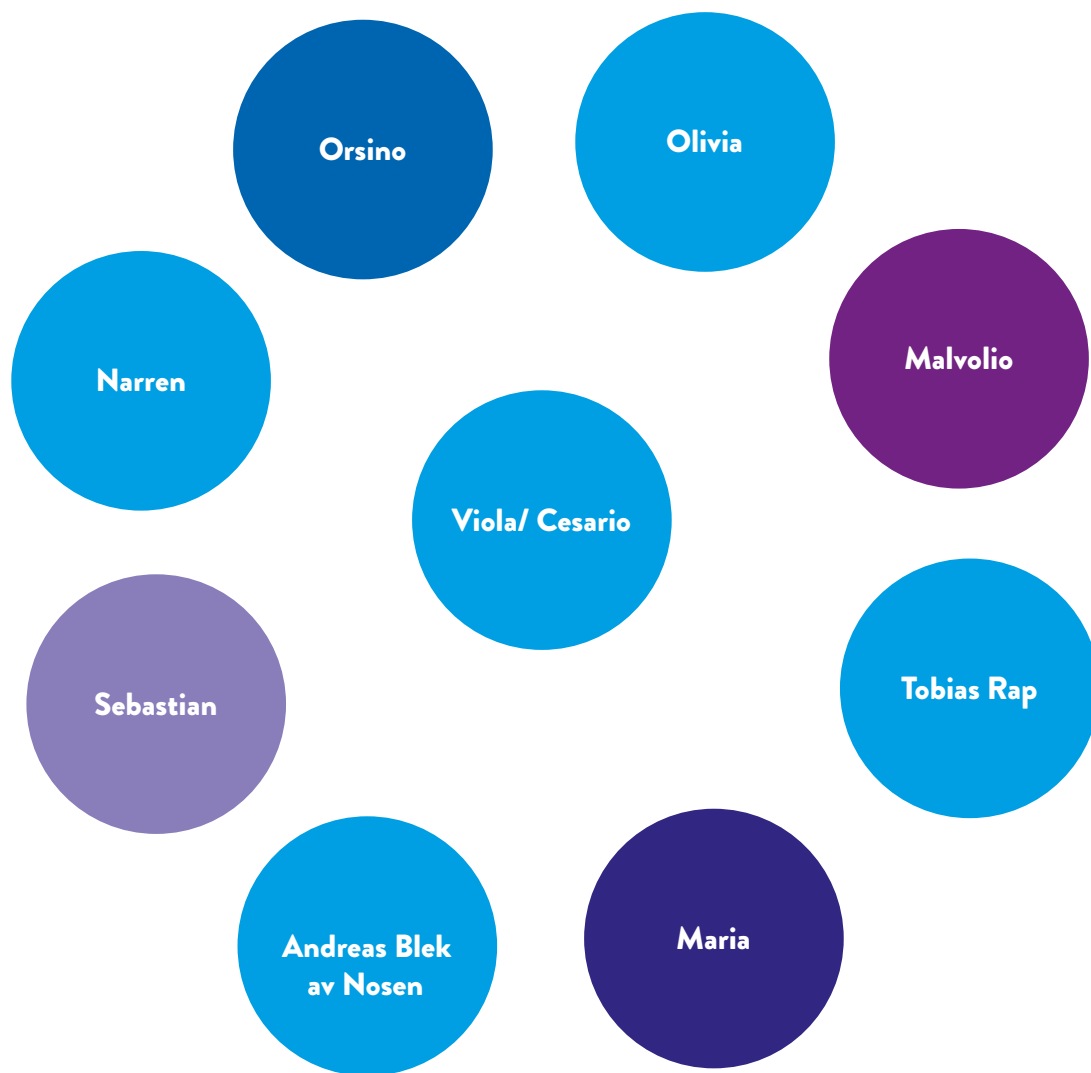
Ytterligare ett sätt att minnas pjäsen är att låta alla elever blunda och tänka ut någon detalj som gjorts avtryck.

Kanske var det någon sade, en blick, en ljusförändring, en rörelse eller en ljudeffekt eller en kombination av dessa? Försök få eleverna att inte lägga någon värdering i sin observation än.

Eftersom det inte finns ett facit på en upplevelse är det bra att ställa öppna frågor till följande uppgifter. Hur tänker du? Varför tror du att? Det vill säga frågor som börjar med: när, var, vad, varför, vem, hur, på vilket sätt?

Om man vill förtydliga handlingen och alla relationer, kan det vara en idé att tillsammans med eleverna göra en slags mindmap över alla relationer.

Här är vår mindmap som du kan använda om du vill:

Statyer av situationer

Detta är en övning som visar på hur tidlösa Shakespeares teman är. Dela in klassen i mindre grupper utifrån hur många personer som står angivna per lapp (se nedan). Ge varje grupp en lapp. Lapparna innehåller situationer från pjäsen. Flera grupper kan få samma lapp eftersom tolkningarna kommer att bli olika. Be grupperna byta ut tiden till nutid, hitta en annan fysisk plats t.ex biblioteket, på bussen, i lärarrummet, i bastun mm. De kan också byta ut rollernas namn och titel så det t.ex. handlar om matteläraren, kassörskan på ICA osv. Därefter ska eleverna skapa en staty, ett fryst ögonblick, av denna situation. Det man behåller är alltså rollernas relationer till varandra.

Ett tips till läraren är att ha som regel att eleverna alltid ska ta den första idén som kommer. På så vis undviker man långa resultatlösa diskussioner. Upp och gör istället för att diskutera! Ett annat tips är att ge dem bara 5 minuter (sen kan man vara schyst och ge dem några extra om det behövs). Fördelen är då att de inte hinner oroa sig så mycket för om det blir bra eller ej, eller om det möjligtvis kan vara pinsamt att visa upp en staty, vilket är nästa steg.

Låt en grupp i taget redovisa sin staty inför klassen. De får inte berätta något innan. Du som lärare frågar de övriga eleverna vad de tycker att statyn föreställer och vilka personerna är. När du fått höra lite olika alternativ, kan du trycka på "den magiska knappen" på personerna i statyns ryggar och då säger de något som om det vore den här personen på den här platsen på riktigt, t.ex "Alltså, gröna hängslen är typ det fulaste jag vet", "Jag tycker att vi sätter dit den där idioten" osv. Är det en modig och trygg klass kan man i stället för att göra statyer, göra en scen av situationen. Scen kan man översätta med ordet "filmklipp" om man vill. Förslag på lappar:

2 stycken (Om det av någon anledning blir en elev över, kan man lägga till en Olivia i denna grupp). Orsino lyssnar på romantisk musik och drömmer om Olivia. En betjänt kommer och meddelar att Olivia inte besvarar hans kärlek. Orsino tänker övertyga Olivia om att bli kär i honom i alla fall.

4 stycken. Maria har skrivit ett falskt brev från Olivia till Malvolio. Nu ska hon, Tobias och Andreas lura honom. Malvolio kommer och de andra gömmer sig. Malvolio pratar om hur han ska vinna Olivias kärlek och att Tobias minsann ska få se. Han hittar brevet och tror genast att det är Olivia som skrivit till honom och bätt honom uppvakta henne iklädd gula strumpor med strumpeband (hon hatar gult) och ett brett leende. Han går genast för att ordna med detta. Tobias är så imponerad över Marias påhitt att han säger att han kan tänka sig att gifta sig med henne.

4 stycken. En staty som är en fri tolkning på vad som hände med Tobias, Andreas, Maria och Malvolio efter att pjäsen är slut.

Improvisation med hemligheter

Trettondagsafton är en av Shakespeares pjäser där publiken vet mer än skådespelarna, vilket gör att det ofta blir väldigt roligt för publiken. Här kommer en övning på det temat.

Vissa instruktioner är rätt obscena. Läs igenom dem först så att du som lärare känner dig bekväm med dem. Det underlättar också om du har en trygg klass där det är högt i tak.

Denna typ av övning brukar vara populär bland ungdomar(och risken är att du som lärare kommer att behöva hitta på fler situationer än de som står med här. Det kan vara bra att ha med sig.) ska detta stå med?

Tillvägagångssätt:

Välj ut sex elever eller fråga om det finns några frivilliga. Ge dessa en generell instruktion om vilka de är och var de är. Texten i kursiv stil är sådant alla bör få veta.

Övriga i klassen är publik och de kommer att få höra allas hemligheter.

Skicka ut alla i gruppen ur rummet och ta in dem en och en för vidare instruktioner. Därefter sker improvisationen inför klassen.

Ibland kan man behöva mana eleverna att börja överdriva och kämpa för sin instruktion så att dessa blir lite tydligare. Helst ska det verkligen ta emot att avslöja dem, men antyda är toppen.

Du som lärare kan låta dem hålla på tills det har sparat ur eller tills det att du tror att alla i gruppen har förstått vad de andra har för hemligheter.

Situation ett:

Ni är ett kompisgäng som ska planera en resa till London. Ni är unga vuxna och har känt varandra sedan gymnasiet. Planen är att åka dit på sommarlovet. Ni vet alla att Carolines pappa bor med sin nya familj i Paris.

Lärarinstruktion: Berätta för alla vad de olika karaktärerna heter.

Alla utom Caroline får instruktionen att Caroline är dålig på att sjunga.

Tove: Hopplöst kär i Elliot. Du har en plan att ta med honom till the London Eye och där fråga chans på honom. Ni är inte ett par, men det är lika bra att väl i London gå rakt på sak. Du är extremt allergisk mot mjölk, men av någon anledning vill du inte prata om det.

Elliot: Hemligt kär i Lukas. Väldigt höjdrädd. Kan tänka dig att göra vad som helst i London, bara det inte innefattar höga höjder. Du tycker att din höjdrädsla är pinsam och vill därför hellre åka båt till England. Hitta olika argument för att få dem att gå med på det.

Lukas: Kär i Tove. Du har fått veta av Caroline att hon älskar mjölkchoklad. Du har anförtrött dig om dina känslor för Tove till Lukas. Om du bara får henne att äta av din mjölkchoklad kommer hon att bli din för evigt.

Matilda: Vill att de ska byta resmål till Paris. Anledningen är att du i smyg träffat en man på Tinder som bor där. Mannen är 45 år och gift, men du vet att han är mannen i ditt liv. Problemet är att han är pappa till Caroline, så du kan absolut INTE prata med de andra om detta.

Caroline: Drömmer om att bli artist. Du har inte tid att följa med på alla aktiviteter som planeras eftersom du tänker söka en massa jobb som musikalartist, men du

vill att det ska bli en överraskning för de andra om du får nåt coolt jobb där. Du älskar att plötsligt brista ut i sång, du är ju så grymt bäst på det! Du gillar inte Lukas, så du har smällt i honom att Tove älskar mjölkchoklad för att jävlas med honom. Lukas är hemligt kär i Tove och Tove är allergisk mot mjölkchoklad.
Jim: Egentligen vill du vara tjej och du gillar killar, särskilt Lukas. Du har kontaktat en klinik i London för att göra en könskorrigering och älskar att jobba med din feminina sida.

Situation två:

Ni är en familj som ska äta tacos och ha lite fredagsmys. Föräldrarna Karin och Anders firar dessutom 20-årig bröllopsdag. Axel är familjens stolthet med sina höga betyg. Kanske kan han bli läkare! Mormor bor hos er.

Lärarinstruktion: Berätta för alla i gruppen vilka familjemedlemmarna är, namn samt barnens åldrar.

Anders: Du har fixat barnvakt och köpt en resa till Barbados åt dig och Karin. Planet går kl. 21.00 ikväll och du kan knappt bärga dig, Karin kommer att bli SÅ glatt överraskad. Du tänker inte berätta om din överraskning förrän ni är på Arlanda. Du är också väldigt mån om att familjemiddagen ska bli så trevlig som möjligt.

Karin: Du har sedan sex månader en hemlig kärleksrelation till din chef Monica. Monica har krävt att du ska skilja dig och hotat med att berätta för Anders om er lilla hemlighet om du inte tar tag i skilsmässan i helgen. Under kvällen skickar hon SMS hela tiden om hur mycket hon älskar dig och du går med på att smita ut och träffa henne i parken kl. 21.00. Du måste hitta en bra ursäkt för att kunna smita ut.

Lärarinstruktion: Du kan om improvisationen blir seg, säga pip pip lite emellanåt. Detta ska föreställa att Karin får SMS från Monica.

Axel: 18 år och har hoppat av gymnasiet och tagit jobb som bartender. Du har inte berättat detta för dina föräldrar. Din chef ringde nyss och läget på jobbat är akut och du måste rycka in. Du behöver vara på jobbet kl. 20.00, men är inte redo att ta diskussionen om att du hoppat av gymnasiet än. Försök hitta olika svepskäl till att slippa familjemiddagen.

Ida: 16 år och gravid med sin 4 år äldre kille från Egypten. Ikväll ska du smita ut och rymma med honom till Egypten där du ska konvertera till Islam och gifta dig med honom. Du har absolut inte lust med denna familjemiddag.

Ture: Tio år och har idag "råkat" tutta eld på en papperskorg på skoltoaletten. Du vet att läraren kommer att ringa hem när som helst och berätta för dina föräldrar. Du är väldigt vaksam på vad alla håller på med på sina mobiltelefoner ifall det skulle vara läraren.

Mormor: Har precis fått veta att Anders är den pojke som din syster i all hemlighet adopterade bort för 44 år sedan. Anders och Karin är alltså kusiner. Du vet inte hur du ska säga detta till dem. Kanske kan de uppstå ett bra tillfälle ikväll.

Situation tre:

Ni är en grupp pensionärer som bor på ett äldreboende. Det är lördag och ni ska ha bingokväll och ska börja kvällen med lite fika. Dessutom kommer Grillbritts son Kjell och spelar dragspel för er. Åke och Birgit har varit gifta i 65 år. Siv är halvdöv. Börje är ny på hemmet. Grillbritt och Birgit är bästa vänner.

Åke: Du är så trött på Birgit och önskar henne dit pepparn växer. Du vill mycket hellre vara ifred och bygga tredimensionella tavlor av tändstickor. En gång för 45 år sedan var du otrogen mot Birgit med Grillbritt, men det har du typ förträngt. Dina föräldrar var från Finland, men du blev adopterad av en svensk familj när det var krig i Finland och du blev evakuerad till Sverige, men det är inget du tänker på direkt.

Birgit: Ditt livs största misstag var att du gifte dig med Åke. Åke är irriterande och allt han säger retar gallfeber på dig. Du drömmer om att få gå och lära dig dansa schottis. Kanske kan du träffa en ny gubbe där.

Börje: Vantrivs redan på hemmet trots att det bara gått tre dagar. Du vill hem till din stuga på landet, men dina barn tycker att du är för dement för att bo själv. Du har alltid mycket pengar i plånboken och i din madrass eftersom du inte litar på banken. Du har överlag svårt att lita på folk. Du har tagit SM-guld i schottis fyra gånger!

OBS! Ge Börje något han kan ha som plånbok.

Siv: Du låtsas bara höra dåligt eftersom du är intresserad av andras hemligheter.

Folk tror att du inte hör när de pratar om dem, men det gör du! Alla tror att du är en väldigt förmögen dam, du skryter mycket om ditt lyxiga liv, men egentligen är du helt pank och det har du alltid varit.

Rosmarie: Du är kleptoman och tar allt du kommer åt. Börjes plånbok ser väldigt tjock ut. Kanske är han en sådan som gömmer pengar i madrassen? Och var har Siv alla sina pengar och fina smycken kan man ju undra? Du vill åt dem!

Grillbritt: Väldigt förälskad i Åke, men eftersom Birgit är din bästis vågar du inte riktigt göra något åt det. En gång för 45 år sedan var Åke otrogen mot Birgit med dig vilket resulterade i sonen Kjell. Detta vet varken Åke eller Birgit om.

Kjell: Grillbritts son och en rätt misslyckad musiker. Gig på ålderdomshem är typ de jobb du får. Du har nyligen gjort ett DNA-test som visar att du är halvfinne. Detta betyder att den man du trott varit din far hela livet inte kan vara det eftersom han är Grek. Ikväll ska du försöka få tillfälle att konfrontera din mor med det.

Skriv en sonett

En sonett ska ha fjorton rader och vara skrivna på jambisk vers. En jambisk vers är ett mått på en versrads längd. Den ska ha två stavelser: kort-lång. Man kan tänka att det ska låta ka-BOOM. Varje rad ska ha fem jamps, eller ka-BOOMs.

Hallå! Hallå! Kom hit! Se upp! Se ner!

Raderna ska vara uppdelade i fyra strofer. I den Shakespearianska sonetten har de tre första stroforna fyra rader och den sista två rader.

Den mest kända sonetten av William Shakespeare är nog sonett 18:

Shall I compare thee to a summer's day?
Thou art more lovely and more temperate:
Rough winds do shake the darling buds of May,
And summer's lease hath all too short a date:
Sometime too hot the eye of heaven shines,
And often is his gold complexion dimm'd;
And every fair from fair sometime declines,
By chance, or nature's changing course, untrimm'd;
But thy eternal summer shall not fade
Nor lose possession of that fair thou ow'st;
Nor shall Death brag thou wander'st in his shade,
When in eternal lines to time thou grow'st;
So long as men can breathe or eyes can see,
So long lives this, and this gives life to thee.

*Skall med en sommardag jag dig jämföra?
Du är dock mera mild och älsklig än.
Majs ljuva knoppar brukar stormen störa,
Och sommarns fröjd — vad är så kort som den?*

*Ibland för häftigt himlens öga glöder,
Ibland dess guldblick är af dimmor gömd;
Ja, varje skönhet, som naturen föder,
På något vis är till förändring dömd.*

*Men aldrig skall din sommarglans förflyta
Ej du förlora skall vad skönt du fått,
Ej i sin skuggverld döden med dig skryta,
Då med min dikt odödlighet du nått.
Så länge menskor andas, ögon skåda,
Så länge lever den, med den — I båda*

Det finns väldigt många tolkningar av denna sonett och om man vill kan man ägna mycket tid åt att förstå och översätta den engelska versionen. Längst ner i lärarhandledningen finner du några länkar för detta.

1. Vad tycker du att dikten handlar om?
2. Vad är diktens budskap, anser du?
3. Er du flera plan, djupare eller ytliga, i dikten?
4. Är dikten bra eller dålig? Vad tycker du?

Den traditionella sonetten rimmar, men man måste inte om man inte vill! Men om man vill prova kan man hålla sig till detta mönster: abba abba cdc dcd. I Skuggor och speglingar av Lotta Olsson från 1995 ser vi exempel på det. I den har Lotta Olsson skrivit 23 klassiska sonetter. Den har 14 rader, 4 strofer och omväxlande fem eller sex takter, perfekt rimmade.

Mitt öde att jag skapades som kvinna! (a)

Mitt öde att jag dömdes till mitt kön! (b)

Jag älskar med försakelse som lön. (b)

Att älska är för mig att helt försvinna. (a)

Mitt öde att jag föddes som gudinna! (a)

Att inte få gehör för någon bön! (b)

För mannens skull är kvinnan skapad skön. (b)

Hon älskar – och hon blir hans tjänarinna. (a)

För kvinnor ligger kärlek döden nära, (c)

att älska och att dö är nästan ett. (d)

Men detta tycks ej kvinnor kunna lära, (c)

de rusar in i fällan man berett. (d)

De önskar intet mer än att bli kära. (c)

De dör, och de förvånas att det skett. (d)

Nu kan du försöka skriva en egen sonett.

Den kan handla om vad du vill: Kärlek, hat, längtan, drömmar, en årstid, ett djur, en högtid

Läroplan och barnkonventionen

Barnkonventionen, Artikel 31: Vila och fritid

1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.
2. Konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations- och fritidsverksamhet.

Skolans värdegrund och uppdrag – Grundläggande värden "Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. "

Skolans värdegrund och uppdrag – Förståelse och medmänsklighet "Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse." "Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser."

Skolans värdegrund och uppdrag– Skolans uppdrag "Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet."

Övergripande mål och riktlinjer – Normer och värden Skolans mål är att varje elev: – respekterar andra människors egenvärde kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

Övergripande mål och riktlinjer – Kunskaper Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola: kan samspela i möten med andra människor utifrån kunskap om likheter och olikheter i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia

Referenser

Påståenden till värderingsövningar (metodbanken.se)

Lararahandledning_VL3.pdf (friateatern.se)

Microsoft Word - Lärarhandledning för Peer Gynt from Kosovo.docx (riksteaternlinkoping.se)

Lärarhandledningar | Riksteatern

Pedagogiskt material ~ Unga Klara

Läroplan (Gy11) för gymnasieskolan - Skolverket

Läroplan (Lgr11) för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet - Skolverket

Shakespeares sonett nr 18 (larare.at)

Så skriver du en sonett (tidningenskriva.se)

FAS

Handledningen är utformad av
dramapedagog Louise Jervfors Turner
För mer frågor och information,
kontakta oss på info@oktoberteatern.se

OKTOBER TEATERN

Med stöd av Södertälje Kommun, Statens Kulturråd och Region Stockholm.
Läs mer på www.oktoberteatern.se eller kontakta oss på 08-550 370 70